

بسم الله الرحمن الرحيم

عوامل تقویت استقامت مردم فلسطین از منظر آیات و روایات و کلام رهبری

مریم سهرابی^۱

چکیده

فلسطین سرزمینی اسلامی است، که تاریخ آن شاهد پیامبران الهی بوده و اولین قبله مسلمین و محل معراج خاتم الانبیا محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم است. این سرزمین در خاورمیانه قرار دارد و بیشتر جمعیت آن مسلمان هستند. پایداری و مقاومت مردم فلسطین در برابر سختی ها و مشکلاتی که طی ۷۰ سال گذشته متحمل شده اند برای جهانیان واضح است. این سرزمین توسط انگلیسی ها در زمان جنگ جهانی اول غصب شد و بعد با همکاری انگلیسی ها بخشی از آن به یهودیان اختصاص یافت. همیشه گروه های مقاومت مردمی برای دفاع از حقوق فلسطینیان با متجاوزانی مثل انگلیسی ها و با صهیونیست ها در مبارزه بوده اند.

رهبر معظم انقلاب در سال ۱۳۸۸ فرمودن که فلسطین هیچ راهی جز مقاومت ندارد، این را باید بگویند، باید بخواهند؛ دولتهای اسلامی هم باید همین را تکرار کنند.

عوامل تقویت مقاومت از منظر آیات و روایات شامل عوامل فرهنگی و سیاسی است. با شناسایی عوامل تقویت استقامت مردم فلسطین، دست در دست هم برای آینده ای پرامید و آزادی مردم فلسطین قدم برمی داریم. تحقیق از منظر آیات و روایات و کلام مقام معظم رهبری می باشد. روش تحقیق به صورت کتابخانه ای و توصیفی است. با توجه به آیات قرآن کریم و کلام معصومین علیه السلام و سخنان مقام معظم رهبری آدمی به امید زنده است و امید مقدمه پیروزی است.

واژگان کلیدی: تقویت، استقامت، فلسطین، کلام رهبری

^۱ مریم سهرابی، دانش آموخته سطح دو حوزه نرجسیه سلام الله علیها رودان
mahdebashar313@gmail.com

مقدمه

فلسطین سرزمینی اسلامی که تاریخ آن شاهد پیامبران الهی و اولین قبله مسلمین و محل معراج خاتم الانبیا محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم است که در خاورمیانه قرار دارد. بیشتر جمعیت آن مسلمان هستند. پایداری و مقاومت مردم فلسطین در برابر سختی ها و مشکلاتی که طی ۷۰ سال گذشته متحمل شده اند برای جهانیان واضح است. این سرزمین توسط انگلیسی ها در زمان جنگ جهانی اول غصب شد و بعد با همکاری انگلیسی ها بخشی از آن به یهودیان اختصاص یافت. همیشه گروه های مقاومت مردمی برای دفاع از حقوق فلسطینیان در حال مبارزه با متجاوزانی مثل انگلیسی ها و صهیونیست ها بودند.

رهبر معظم انقلاب در سال ۱۳۸۸ فرمودن که فلسطین هیچ راهی جز مقاومت ندارد، این را باید بگویند، باید بخواهند؛ دولتهای اسلامی هم باید همین را تکرار کنند.

تحقیق به عوامل تقویت استقامت مردم فلسطین از منظر آیات و روایات و کلام مقام معظم رهبری می پردازد. با شناساندن عوامل تقویت استقامت مردم فلسطین، دست در دست هم برای آینده ای پرامید و آزادی مردم فلسطین قدم برمی داریم. شروع مبارزات آزادی بخش مردم فلسطین پیش از اشغال این کشور است. یهودیان در سال ۱۸۸۲ میلادی نخستین کوچ خود را به فلسطین آغاز کردند و زمینه مبارزات مردم فلسطین از همان دوره آغاز شد. پیش از این تاریخ فلسطینیان علیه استعمار انگلیس مبارزه می کردند و با یهودیان دشمن نبودند. کتاب هایی که در این زمینه نوشته شده کتاب فلسطین از منظر حضرت آیت الله سید علی خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی به کوشش سعید صلح میرزایی از انتشارات انقلاب اسلامی چاپ سال ۱۳۹۰ در این کتاب «فلسطین» به بررسی مساله فلسطین از دیدگاه مقام معظم رهبری می پردازد. مسئله فلسطین یکی از مهم ترین دلایل شکل گیری انقلاب اسلامی از ابتدا بود. یا کتاب خار و میخک نوشته شهید یحیی سنوار ترجمه اسما خواجه زاده، انتشارات کتابستان معرفت، در سال ۱۴۰۳ در این کتاب خار و میخک رمانی جذاب است که توسط شهید یحیی سنوار در دوران حبس طولانی اش در زندانهای اسرائیل نوشته شده است. خار و میخک یک اثر داستانی است اما روایت غزه است. روش تحقیق کتابخانه ای و توصیفی می باشد. امید به پیروزی آدمی را وادار به حرکت و تلاش بیشتر و استقامت در برابر مشکلات می کند. ایمان به خداست که دادن جان و مال و فرزند در این راه را آسان می کند. و از تجربه های تاریخی باید درس گرفت و

اشتباهات گذشته را تکرار نکرد. تحقیق پیش رو از منظر آیات و روایات و کلام رهبری به عوامل تقویت استقامت مردم فلسطین پرداخته است که برای اولین بار است. عوامل تقویت استقامت از منظر آیات و روایات شامل عوامل فرهنگی و سیاسی می‌شود. که در عوامل فرهنگی به هویت فرهنگی و تاریخی، آموزه های دینی، ادبیات مقاومت، آیین و مناسک مذهبی، یادبود شهدا و عوامل سیاسی شامل رهبری قوی، اتحاد و وحدت پرداخته می‌شود.

در ابتدای امر عوامل تقویت استقامت از منظر آیات و روایات را بررسی کرده و سپس عوامل تقویت استقامت مردم فلسطین از منظر کلام رهبری را بیان می‌کنیم.

1. مفهوم شناسی

1-1- مفهوم لغوی

استقامت از ریشه کلمه‌ی عربی "ق-و-م" برای آن معانی مختلفی مانند اعتدال^۱ و ثبات و مداومت^۲، استمرار^۳، به معنای ایستادگی و پایداری است^۴.

1-2- مفهوم اصطلاحی

در اصطلاح دینی، استقامت به معنای پایداری در راه دین و ایمان و پابندی به اصول و ارزش‌های اسلامی است^۵.

¹ تاج العروس، ج ۱۷، ص ۵۹۲

² النهایه، ج ۴، ص ۱۲۵

³ الفروق اللغویه، ص ۵۱

⁴ فرهنگ فارسی، ج ۱، ص ۲۵۵

⁵ التحریر والتنویر، ج ۱۱، ص ۲۸۲

از منظر آیات و روایات و کلام رهبری عوامل فرهنگی و سیاسی بسیاری می توانند در تقویت استقامت مردم فلسطین نقش داشته باشند. در ابتدا عوامل فرهنگی و سپس عوامل سیاسی را بررسی می شود.

2. عوامل فرهنگی تقویت استقامت مردم فلسطین

عوامل فرهنگی نقش مهمی در تقویت استقامت مردم فلسطین دارند. هویت فرهنگی و تاریخی مردم فلسطین، که شامل زبان، سنت‌ها، آداب و رسوم و میراث تاریخی آن‌هاست، به آن‌ها احساس وابستگی و تعلق به سرزمینشان می‌بخشد. ادبیات مقاومت، شعرها، داستان‌ها و هنرهای مردمی که مقاومت و استقامت را ترویج می‌دهند، نیز به افزایش روحیه مردم کمک می‌کنند. آیین‌ها و مناسک دینی، همچون نماز جمعه و دعاها که بر همبستگی و مقاومت تأکید دارند، نیز نقش مهمی در تقویت این استقامت دارند. این عوامل فرهنگی با ایجاد احساس همبستگی و همدلی، مردم را در مقابل چالش‌ها و مشکلات مقاوم‌تر می‌سازند.

2-1- هویت فرهنگی و تاریخی

هویت فرهنگی و تاریخی به معنای احساس تعلق و وابستگی یک جامعه به تاریخ، فرهنگ و میراث مشترک آن است. این هویت از عوامل مختلفی مانند زبان، ادبیات، هنر، سنت‌ها، آداب و رسوم، و تاریخ تشکیل می‌شود و نقش مهمی در شکل‌گیری شخصیت و ارزش‌های یک جامعه ایفا می‌کند. برای فلسطینیان، هویت فرهنگی و تاریخی یک پیوند عمیق با سرزمین و گذشته‌شان ایجاد می‌کند و به آن‌ها احساس همبستگی و انگیزه برای مقاومت در برابر چالش‌ها و فشارها می‌بخشد. این هویت نه تنها در حفظ فرهنگ و میراث گذشتگان نقش دارد، بلکه به عنوان منبعی برای تقویت استقامت و پایداری در مواجهه با مشکلات و ناملایمات نیز عمل می‌کند.

استفاده از سنگ و فلاخن علیه دژخیم در فلسطین، ریشه تاریخی دارد: به موجب روایت تورات و قصص اسلامی، داوود، که کوچک‌ترین پسر یسا بود، به شبانی روزگار می‌گذاشت و جثه او با جنگاوری مناسب نبود؛ اما غیرت و شهامت فوق العاده داشت و چون به قصد رسانیدن آذوقه به برادران خویش به اردو آمد و مبارزه خواهی جالوت فلسطینی را بشنید، برای جنگ با او پیش قدم شد و با فلاخن خود او را از پای درآورد. اگر در آن دوران، داوود، با جثه کوتاه خویش،

جالوت بلند قامت را به ضرب پرتاب فلاخن، با سنگ از پای درآورد، امروز فلسطینیان، این ملت رنج دیده و نیز محروم از ابتدایی‌ترین امکانات زندگی و نبرد، رژیم صهیونیستی را تنها با پرتاب سنگ و کلوخ، مستأصل و درمانده کرده‌اند^۱. اینگونه روایت‌های تاریخی باعث تقویت استقامت مردم فلسطین می‌شود.

2-2- آموزه‌های دینی

آموزه‌های دینی می‌توانند نقش مهمی در تقویت استقامت و پایداری افراد در برابر چالش‌ها و مشکلات زندگی داشته باشند. در زیر به برخی از این آموزه‌ها اشاره می‌کنم:

1-2-2- توجه به خداوند:

در دین اسلام مالک هستی خداوند است. خدای مهربان که بی‌نیاز از همه است و همه نیازمند او هستیم. یاد خداوند باعث آرامش و ثابت قدم شدن در راهی که خود نشان مان داده می‌شود. خداوند متعال می‌فرماید: الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ. (هدایت شدگان) کسانی هستند که ایمان آورده و دل‌هایشان به یاد خدا آرام می‌گیرد. بدانید که تنها با یاد خدا دل‌ها آرام می‌گیرد^۲.

در مورد این آیه استاد قرائتی می‌فرماید: کسی که می‌داند خداوند در کمین ستمگران است، «إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ» آرامش دارد. تنها یاد خدا، مایه‌ی آرامش دل می‌شود. امروزه دارندگان زر و زور و تزویر بسیاری، ولی از آرامش لازم خبری نیست^۳.

این مقاومت وقتی همراه با ایمان باشد، ادامه پیدا خواهد کرد. لذا می‌گوییم و همیشه گفتیم که ایمان همراه با مقاومت، به دنبالش پیروزی است. مراد ما فقط ایمان دینی هم نیست؛ ایمان به هر اصلی البته اگر ایمان دینی باشد، آن وقت خدای متعال وعده کرده است که همه قوانین طبیعت و تاریخ در خدمت این مقاومان قرار خواهد گرفت: «مَنْ كَانَ يَرِدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا وَ

^۱ المسیری، تأثیر انتفاضه بر رژیم صهیونیستی، ص ۹

^۲ سوره رعد: ۲۸

^۳ سوره فجر: ۱۴

^۴ قرائتی، تفسیر نور، ج ۴، ص ۳۵۹-۳۶۰

نکات مهمی که این آیه دارد را استاد قرائتی اینگونه بیان می فرمایند: وحدت و دوری از تفرقه، یک وظیفه‌ی الهی است. محور وحدت باید دین خدا باشد، نه نژاد، زبان، ملیت و ... از برکات و خدمات اسلام غافل نشوید. وحدت، عامل اخوت است.^۱

در روایات معصومین هم به وحدت تأکید شده امام باقر علیه السلام فرمودند: یا مَعْشَرَ الْمُؤْمِنِينَ تَأَلَّفُوا وَتَعَاطَفُوا. هان ای گروه مؤمنان، مأنوس و متحد باشید و به هم مهربانی کنید.^۲ وحدتی که در مرحله اول مهم است، وحدت درونی مردم فلسطین است. و در مرحله دوم اتحاد در مقابل تفرقه و اتحاد در مقابل جنایت های اسرائیل است که باعث تقویت استقامت مردم فلسطین می شود.

1-2-3- وحدت درونی مردم فلسطین

مقام معظم رهبری در مورد وحدت فلسطین ها می فرمایند: وحدت درونی مردم فلسطین و جریانات مختلف فلسطینی یک نکته اساسی است هر چیزی که موجب انحراف مسیر و عدم توجه به دشمن اصلی شود یقیناً در خدمت آرمان فلسطین نخواهد بود.^۳

توصیه دیگر من این است که امروز همه همت دشمن این است که میان صفوف فلسطینی اختلاف بیندازد حتی آن عناصر خائن فلسطینی هم که با دشمن همکاری می کنند، همشان ایجاد اختلاف است. تسلیم این توطئه دشمن نشوید. عناصر حماس، جهاداسلامی، فتح _ جوانان فتح که تازه وارد این میدان شده اند _ این میدان را رها نکنند و همه با هم باشند رئیسان و سرکردگانی که به نفع دشمن حرف بزنند و دستور بدهند، دستورشان گوش کردنی نیست. آحاد ملت فلسطین _ که امروز چشم دنیای اسلام متوجه به اوست _ بدانند که دل های امت اسلامی او را تحسین و برای او دعا می کند و اگر برای کمک راه باز بود امروز امت اسلامی کمک های خود را روانه می کرد چه دولت ها موافق و مایل می بودند و چه نمی بودند. امت اسلام از فلسطین نمی گذرد، از ملت فلسطین نمی گذرد، از جوانان فلسطین چشم نمی پوشد.^۴

¹ قرائتی، ج ۱، ص ۵۷۷

² کلینی، اصول کافی، ج ۲، ص ۳۴۵

³ سخنرانی در مراسم گشایش کنفرانس بین المللی حمایت از انتفاضه فلسطین ۱۳۸۰/۰۲/۰۴

⁴ سخنرانی در اجتماع بزرگ بسیجیان شرکت کننده در اردوی فرهنگی، رزمی یاران امام علی ع ۱۳۷۹/۰۷/۲۴

2-3- عامل دوم اتحاد همه مسلمانان در مقابل تفرقه

یکی از سیاست های کثیف دشمنان جامعه اسلامی اختلاف افکنی بین مسلمان به بهانه‌هایی مثل شیعه و سنی بودن یا عرب و عجم بودن است. با استناد به بیانات مقام معظم رهبری بصیرت و عزم دوعامل اصلی برای جلوگیری از اختلاف است. ایشان می فرمایند:

امروز هر حرکت تفرقه انگیز در دنیای اسلام گناهی تاریخی است آنان که انودانه گروه‌های عظیمی از مسلمین را به بهانه‌های واهی تکفیر می‌کنند آنان که با گمان‌های باطل به مقدسات فرقه‌هایی از مسلمین اهانت می‌کنند حالا اینکه به جوان‌های از جان گذشته لبنان که مایه سربلندی امت اسلامی شدند از پشت خنجر می‌زنند آنان که برای خوش آمد آمریکا و صهیونیست‌ها از خطر موهومی به نام هلال شیعی سخن می‌گویند؛ آنان که برای شکست دولت مسلمان و مردمی در عراق ناامنی و برادر کشی را دامن می‌زنند؛ آنان که دولت حماس را محبوب و منتخب ملت فلسطین است از هر سویی زیر فشار قرار می‌دهند... چه بدانند و چه ندانند مجرمانی به شمار می‌روند که تاریخ اسلام نسل‌های آینده از آنان با نفرت یاد خواهند کرد و آنان را مزدوران دشمن غدار خواهند دانست.^۱

3-2-3- اتحاد امت اسلامی در مقابل جنایات اسرائیل

دولت های عربی که حامی منافع آمریکا در منطقه هستند و منافع خود را وابسته به آمریکا می‌دانند در مقابل جنایت‌های رژیم صهیونیستی اقدامات موثری انجام نمی‌دهد و سعی می‌کنند که فلسطینی ها را راضی کنند که از حقوق خود به نفع صهیونیست ها دست بکشند. و این امر باعث شده که اتحادی در این زمینه صورت نگیرد. مقام معظم رهبری در مورد فرمودند: امروز دو عامل رژیم صهیونیست را سرپا نگه داشته است یکی حمایت بی‌قید و شرط و قیحانه آمریکا از این رژیم منحط و دیگری حمایت نکردن دولت‌های عربی و اسلامی از مردم فلسطین متأسفانه بسیاری از حکومت‌ها و دولت‌های مسلمان امروز آنچنان که باید به وظیفه خود در قبال فلسطین عمل نمی‌کنند و با ملت‌هایشان همصدا نیستند. اگر آنها هم با ملت‌های خود هم صدا شوند و از ملت مظلوم فلسطین دفاع کنند وضعیت در منطقه به کلی تغییر خواهد کرد.^۲

^۱ پیام رهبر معظم انقلاب اسلامی به مناسبت کنگره عظیم حج ۱۳۸۵/۱۰/۰۸

^۲ بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم نوزدهمین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی ره ۱۴/۰۳/۱۳۸۷

نتیجه گیری

می‌توان گفت که عوامل تقویت استقامت مردم فلسطین از منظر آیات و روایات و کلام رهبری به دو دسته فرهنگی و سیاسی تقسیم می‌شوند. عوامل فرهنگی شامل هویت و تاریخ و آموزه‌های دینی، ادبیات مقاومت، آیین و مناسک و یادبود شهدا می‌باشند که همگی نقش بسزایی در تقویت روحیه و مقاومت مردم فلسطین دارند. این عوامل فرهنگی، ارزش‌ها و مفاهیم دینی و تاریخی را در دل مردم فلسطین زنده نگه داشته و آنها را به مبارزه و مقاومت در برابر ظلم و اشغالگری ترغیب می‌کنند. از سوی دیگر، عوامل سیاسی مانند رهبری قوی و اتحاد و وحدت در میان گروه‌ها و کشورهای حامی مردم فلسطین، نقش مهمی در پایداری و استقامت این مردم ایفا می‌کنند. این رهبری و اتحاد باعث تقویت حمایت‌های بین‌المللی و افزایش فشار بر رژیم صهیونیستی می‌شود. به طور کلی، ترکیب این دو دسته عوامل فرهنگی و سیاسی موجب شده تا مردم فلسطین با استقامت و پایداری بیشتری در برابر چالش‌ها و مشکلات پیش روی خود ایستادگی کنند و به مبارزات خود ادامه دهند.

فهرست منابع

* قرآن کریم

1. ابن اثیر، مبارک بن محمد، زاوی، طاهر احمد، طناحی، محمود محمد، **النهایه**، ج ۴، بی جا، انتشارات دارالتفسیر، چاپ اول، ۱۳۸۴ ه. ش.
2. ابن عاشور، محمد طاهر، **التحریر و التنویر**، (بیروت_لبنان): موسسه التاریخ العربی، سال ۱۴۲۰ ه. ق.
3. المسیری، عبدالوهاب، **تأثیر انتفاضه بر رژیم صهیونیستی**، قم: بوستان کتاب، چاپ سوم، سال ۱۳۸۶ ه. ش.
4. بحرانی، عبدالله بن نورالله، موحد ابطحی اصفهانی، محمدباقر، **عوامل صالحه**، قم: مدرسه الإمام المهدی (علیه السلام)، سال ۱۳۶۳ ه. ش.
5. پاینده، ابوالقاسم، مترجم: غرویان، محسن، **نهج الفصاحه**، قم: موسسه انتشارات عصر ظهور، چاپ دوم، سال ۱۳۸۷ ه. ش.
6. تحریری، محمدباقر، **کتاب اخلاق بندگی**، قم: مرکز نشر هاجر، چاپ پنجم، سال ۱۳۹۷ ه. ش.
7. حرعاملی، محمد بن حسن، **وسائل الشیعه**، ج ۳، قم: موسسه آل البيت (علیهم السلام) لإحياء التراث، سال ۱۴۱۶ ه. ق.
8. خامنه‌ای، سیدعلی، **فلسطین** (از منظر حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی)، تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، چاپ دوم، سال ۱۳۹۰ ه. ش.
9. _____، **طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن**، بی جا، انتشارات موسسه ایمان جهادی، چاپ اول، سال ۱۳۹۲.
10. _____، **بصیرت و استقامت**، تهران: موسسه ایمان جهادی، چاپ هفتم، سال ۱۳۹۰ ه. ش.
11. رضائی، محمدعلی، امید، قم: مهر امیرالمؤمنین (ع)، چاپ اول، سال ۱۳۸۵ ه. ش.
12. صفاتاج، مجید، **فلسطین از اشغال تا انتفاضه**، تهران: مدرسه، چاپ پنجم، سال ۱۳۹۰ ه. ش.

13. طباطبایی، محمد حسین، ترجمه تفسیر المیزان، ترجمه: سید محمد باقر موسوی همدانی، ج ۴، چاپ ۲۶، قم، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، سال ۱۳۸۷ ه. ش.
14. طبرسی، فضل بن حسن، تفسیر مجمع البیان، ج ۵، بیروت-لبنان: دارالمعرفه، سال ۱۴۰۸ ه. ق.
15. عبدوس و محمدی اشتیاردی، محمدتقی و محمد، آموزه های اخلاقی-رفتاری امامان شیعه، قم: بوستان کتاب، چاپ اول، سال ۱۳۸۳ ه. ش.
16. عبدالنبی، قیم، فرهنگ فارسی، ج ۱، بی جا، ناشر فرهنگ معاصر، سال ۱۴۰۲.
17. عسکری، حسن بن عبدالله، الفروق اللغویه، (قاهره-مصر): دارالعلم و الثقافة، سال ۱۹۹۸ م.
18. فتال نیشابوری، محمدبن احمد، روضه الواعظین، ج ۲، قم: الشریف الرضی، سال ۱۳۷۵ ه. ش.
19. قرائتی، محسن، تفسیر نور، ج ۱۰، ۶، ۴، ۲، ۱، تهران: ناشر مرکز فرهنگی درسهایی از قرآن، چاپ یازدهم، سال ۱۳۸۳ ه. ش.
20. کلینی، محمدبن یعقوب، اصول کافی، ج ۲، تهران: دارالکتب الاسلامیه، سال ۱۳۶۳ ه. ش.
21. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الأنوار، ج ۶۷، (بیروت-لبنان): دارالاحیاء التراث العربی، سال ۱۴۰۳ ه. ق.
22. محمدی، علی، بانگ وحدت ویژه نماز جمعه، قم: مرکز پژوهش های صدا و سیما، سال ۱۳۸۱ ه. ش.
23. مرتضی زبیدی، محمد بن محمد، مصحح: شیر، علی، تاج العروس، ج ۱۷، بیروت-لبنان، دار الفکر، سال ۱۳۷۳ ه. ش.
24. مکارم شیرازی و همکاران، ناصر، برگزیده تفسیر نمونه، ج ۵، تهران: دارالکتب الاسلامیه، سال ۱۳۸۸ ه. ش.
25. سایت Khamenei.ir